

LBRIS

We know
books

MĂDĂLIN BLIDARU

**PARTENERII
ASCUNȘI
AI EUROPEI**
 **COOPERAREA UE
CU ORGANIZAȚIILE
REGIONALE**

t...

TRITONIC

Tritonic Books

București - 2023

Mădălin Blidaru
PARTENERII ASCUNȘI AI EUROPEI
COOPERAREA UE CU ORGANIZAȚIILE REGIONALE

Copyright © Mădălin Blidaru
Copyright © TRITONIC 2023 pentru ediția prezentă.
Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC
Str. Coacăzilor nr. 5, București
e-mail: editura@triton.ro
www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția UE este coordonată de prof. univ. dr. Jordan Gheorghe Bărbulescu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BLIDARU, MĂDĂLIN
Partenerii ascunși ai Europei : cooperarea UE cu organizațiile regionale
/ Mădălin Blidaru. - București : Tritonic Books, 2023
Conține bibliografie
ISBN 978-606-749-685-7

327

Coperta: Alexandra Bardan
DTP: Ioan Dorel Radu
Editor: Rebeca Cojocaru
Comanda nr. UE01/ 2023
Bun de tipar: Iunie 2023
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

LISTĂ ABREVIERI	9
PREFAȚĂ	13

SECȚIUNEA I

INTRODUCERE	15
Relevanța temei și a cercetării	16
Motivația cercetării temei	18
Scopul cercetării și obiectivele de cercetare	19
Ipoteze și întrebări de cercetare	20
Contribuția cercetării	23
Asumpții principale	27
Liniile generale ale lucrării	32
ASPECTE TEORETICE ȘI CADRU CONCEPTUAL	35
Contribuții ale Școlii engleze la analiza relațiilor interregionale ... 36	
UE ca societate internațională. Societăți internaționale regionale	39
Ilustrarea multipleurilor societăți internaționale	41
Contribuții ale regionalismului comparat	44
Rolul regiunilor în societatea internațională și societățile internaționale regionale	49
Ordinea internațională și regiuni	55
Tipologii ale relațiilor de cooperare între regiuni	59
Tensiuni în cooperarea interregională	61
Aspecte concludive	73

SECȚIUNEA A II-A

ROLUL REGIUNILOR ÎN EVOLUȚIA PROIECTULUI EUROPEAN ..	77
Organizarea internațională de la Dumberton Oaks la San Francisco	78

Aspecte privind organizarea regională în timpul Războiului Rece	83
Comunitatea Europeană și acțiunea externă (1970-1992)	100
Emergența regiunilor după Războiul Rece	113
Uniunea Europeană și rolul regiunilor	116
Uniunea Europeană și Organizația Națiunilor Unite	129
Aspecte concludive	137

PARTICIPAREA INSTITUȚIILOR UE ÎN DEZVOLTAREA RELAȚIILOR INTERREGIONALE

Acordurile internaționale ale UE	142
Arhitectura politică a dialogului regional	149
Finanțarea relațiilor interregionale	164
Consiliul European: rol strategic, decizional și de cooperare internațională	172
Consiliul: stabilirea cadrului de cooperare cu alte regiuni	177
Comisia Europeană: implementarea politicilor și cooperare internațională	182
Serviciul European de Acțiune Externă: coordonare acțiune externă și cooperare cu organizații	188
Parlamentul European: dialog politic și interparlamentarism	191
Curtea de Justiție a Uniunii Europene: examinare legală și soluționarea disputelor	196
Banca Centrală Europeană: cooperare cu instituții financiare regionale	197
Banca Europeană de Investiții: finanțare proiecte externe și parteneriate interregionale	201
Comitetul Economic și Social: opinii consultative și dezvoltarea rolului actorilor economici și sociali	205
Comitetul Regiunilor: dialog interregional la nivel subnațional	207
Aspecte concludive	212

SECȚIUNEA A III-A

MĂSURAREA ASIMETRIILOR ÎN COOPERAREA UE CU ORGANIZAȚII REGIONALE

Un indice al cooperării interregionale	216
Eșantionare	217
Dimensiuni și indicatori	218

Justificarea indicatorilor cooperării interregionale	220
Surse date	252
Politica privind datele, găzduirea lor și condiții de replicare	252
Normalizarea și standardizarea datelor	255
Metode de ponderare și agregare	256
Rezultate	257
Modele de cooperare regională	263
Șase Modele de cooperare interregională. Caracteristici principale	266
Regiuni și organizații care nu există	274

ORGANIZAȚII REGIONALE INEXISTENTE ÎN RELAȚIILE EXTERNE ALE UE. CAZUL UNIUNII EURASIATICE

Uniunea Eurasiatică și difuzia modelului european	277
Modelul centrului autoritar de gravitație	290
Testarea modelului centrului autoritar de gravitație în cazul Uniunii Eurasiatice	292
Aspecte concludive	301

CONCLUZII, LIMITĂRI ȘI DIRECȚII VIITOARE

Limitele cercetării	309
Implicații academice și de policy	313
Direcții viitoare de cercetare	316

MULȚUMIRI ȘI RECUNOȘȚINȚE

BIBLIOGRAFIE ȘI REFERINȚE

APPENDIX

Anexa I: Relații interregionale incluse în indice	365
Anexa II: Indicatori, definiție, mod de calcul, sursă date	367
Anexa III: Analiza componentelor principale, variația pe componente selectate, ponderi	374
Anexa IV: Structura baza de date electronică	378

LISTA TABELE

Tabel 1: Instituții, principii constitutive, practici în societatea internațională, după Knudsen (2019, pp. 33–38)	50
Tabel 2: Situații cu tranziția de la interregionalism la bilateralism	72
Tabel 3: Diferențe de formulare în pregătirea tratatului între conferințele de la Washington și San Francisco.	81
Tabel 4: Procese de integrare regională în Asia	98
Tabel 5: Extras din lista observatorilor la Adunarea Generală a ONU (UNGA, 2020), plus data tratatului fondator sau a celui mai recent acord internațional care revizuieste considerabil tratatul fondator	113
Tabel 6: Categoriile acorduri comerciale	144
Tabel 7: Prioritățile strategiilor regionale pentru Africa	152
Tabel 8: Cadrul regimurilor comerciale cu statele din Asia Centrală ..	157
Tabel 9: Alocări bugetare pentru Instrumentul pentru cooperare internațională, dezvoltare și vecinătate	167
Tabel 10: Dialog interregional la nivel de lideri și tip acord politic	175
Tabel 11: Acordurile UE cu organizații regionale	178
Tabel 12: Alocări regionale ODA într-un an (2019)	185
Tabel 13: Delegații externe pe lângă organizații regionale	189
Tabel 14: Comitete parlamentare comune	193
Tabel 15: Delegații la adunări parlamentare	194
Tabel 16: Alte categorii de delegații interparlamentare interregionale	195
Tabel 17: Comitetele consultative și grupurile de lucru de la nivelul cooperării internaționale a CoR	211
Tabel 18: Structură indice	219
Tabel 19: Ierarhizarea relațiilor interregionale în funcție de indicele construit	258
Tabel 20: Ierarhizarea relațiilor interregionale în funcție de dimensiuni	260
Tabel 21: Ierarhizarea în funcție de metoda de ponderare	262
Tabel 22: Clustere diade relații interregionale	265
Tabel 23: Cooperarea interregională a Uniunii Economice Eurasiatice	281
Tabel 24: Criterii pentru centrul autoritar și statele țintă în modelul (Kneuer et al., 2018)	291
Tabel 25: Tablou de bord identificare centre autoritare	297

LISTA FIGURI

Figură 1: Ilustrare a planurilor societății internaționale europene	42
Figură 2: Valoarea proiectelor noi de investiții finanțate de BEI în 2018, pe regiuni	204
Figură 3: Harta organizațiilor regionale incluse în sistemul de indicatori	216
Figură 4: Numărul de arii politice în acorduri comerciale preferențiale 1970–2017 (Mattoo et al., 2020, p. 24)	224
Figură 5: Indicele cooperării interregionale	258
Figură 6: Structurarea relațiilor interregionale în funcție de subcomponente	259

operațional prin care sunt dezvoltate aceste forme de cooperare internațională. Mai mult, în țesătura relațiilor interregionale cu câteva zeci de organizații regionale, este dezvoltat un instrument de analiză și cercetare a compoziției cooperării interregionale: un sistem de indicatori bazat pe cinci dimensiuni și 24 de indicatori relevanți pentru relațiile interregionale. Acesta permite evidențierea variațiilor economice, politice, instituționale și nu numai existente în cooperarea cu diferite organizații regionale și extragerea unor modele de cooperare în funcție de profunzimea relațiilor dintre UE și aceste structuri regionale din vecinătate, din Africa, Asia, America Latină, Caraibe și Pacific. Caracteristicile acestor modele sunt descrise în teză.

Demonstrația indică un rol instrumental al organizațiilor regionale în susținerea și promovarea agendei externe a Uniunii Europene, în baza unui cadru strategic și a unor instrumente mai puțin explorate. Lucrarea contribuie la dezvoltarea cunoașterii în privința relațiilor interregionale, sprijinind agenda de cercetare a regionalismului comparat în relațiile internaționale și, în general, a studiului regiunilor și integrării regionale. Pe lângă contribuția teoretică, demersul are implicații practice, de la nivelul analizei politicii externe a UE și a relațiilor sale externe, unde UE își asumă prioritatea ordinilor regionale cooperative, la furnizarea unui instrument pentru evaluarea și monitorizarea sprijinului oferit de UE pentru integrare regională din punct de vedere al politicilor publice.

SECȚIUNEA I

INTRODUCERE

Aflate departe de atenția principală în studiul relațiilor internaționale, procesele de regionalizare, cooperare și integrare regională sunt într-o continuă evoluție în politica internațională. Având cauze diverse, de la interesele statelor și altor actori care sprijină aceste procese la avantajele în materie de guvernanta oferite de abordarea regională a unor probleme internaționale, regiunile suprastatale sunt din ce în ce mai relevante în ziua de astăzi. Pandemia COVID-19 a reușit în doar un an să ofere indicații despre avantajele proceselor de regionalizare și integrare regională, de la răspunsul oferit pentru a limita pierderile de vieți la importanța lanțurilor de aprovizionare. Numeroase state s-au coordonat în plan regional, dincolo de ceea ce se întâmplă la nivel global, pentru a răspunde pandemiei într-un mod eficace.

De cealaltă parte, Uniunea Europeană, ca proces de integrare regională, ca organizație de cooperare și integrare regională, a devenit un actor sistemic, recunoscut ca partener de dialog în plan internațional, capabil să își proiecteze capacitățile dincolo de granițele proprii. Strategic, întâlnim o direcție a Uniunii Europene de a sprijini procesele similare de cooperare și integrare regională pe plan global prin inter-

mediul relațiilor externe stabilite, inclusiv prin politica sa externă. UE recunoaște contribuțiile dinamicilor regionale, inclusiv prin stabilirea unor formate de guvernare regională, angajându-se să sprijine organizații regionale și alte forme de cooperare regională atunci când interesele sale se potrivesc cu ale acelor procese. Ordinile regionale de cooperare, fie că le înțelegem ca fiind obținute prin cooperarea actorilor din diferite regiuni sau prin modul în care aceste ordini regionale cooperează între ele bilateral și multilateral, sunt o prioritate a UE în contextul strategiei sale globale. În acest context, dincolo de relațiile dintre UE și alte state suverane de pe plan global, relațiile interregionale capătă o importanță aparte pentru o Uniune relevantă ca actor internațional.

RELEVANȚA TEMEI ȘI A CERCETĂRII

Rolul regiunilor și relațiilor interregionale reprezintă o agendă emergentă de cercetare de aproximativ două decenii, axată pe studiul modului în care procesele de integrare regională interacționează. Diferite perspective teoretice au încercat să aducă contribuții în această arie. Multiple perspective sunt folosite pentru a explica aceste dinamici. Lucrarea vine cu o abordare în principal comparativă, axată pe asimetriile dintre relațiile UE cu organizații și structuri de cooperare regională, în baza rolului instituțiilor europene în desfășurarea acestor relații și al unor indicatori economici, sociali, politici și instituționali care sprijină dezvoltarea relațiilor de cooperare cu aceste structuri din afara UE. Nu își propune să acopere exhaustiv aceste întrebări, ci să aducă o contribuție nouă, fundamentată, asupra relațiilor interregionale.

Mai mult, amintim relevanța în planul studiilor internaționale desfășurate în România, în plan național. Deși știința nu cunoaște bariere, este o arie de cercetare puțin dezvoltată în studiul relațiilor internaționale. Dincolo de analiza unor relații

punctuale cu anumite state și organizații regionale, dincolo de studierea exhaustivă a procesului de europenizare și integrare regională, dincolo de abordările bazate pe studiul politicii externe și de securitate comună a UE, abordarea comparativă asupra rolului regiunilor în plan global și în cadrul relațiilor externe ale UE sunt puțin dezvoltate, indiferent de centrele de cercetare universitare din țară.

Relevanța teoretică a acestei teze, alături de programul de cercetare care a susținut dezvoltarea sa, este bazată pe trei piloni centrali. În primul rând, aduce contribuții în subdomeniul relațiilor externe ale Uniunii Europene, axându-se pe rolul regiunilor în arhitectura instituțională de politică externă a UE. Contribuie astfel la lărgirea modului în care sunt studiate interacțiunile cu alți actori din politica internațională și se concentrează pe mediul de guvernare regională, dincolo de cooperarea generală în planul guvernării globale și al relațiilor bilaterale cu state.

Există și o relevanță aplicativă a acestei cercetări. În primul rând, dezvoltă un sistem de indicatori prin care pot fi măsurate și evidențiate diferențele între diferite modele de cooperare interregională. Acesta permite, în timp, dacă este actualizat, o potențială măsurare a densității relațiilor interregionale ale UE cu diferite organizații regionale. Capitolul al patrulea oferă explicațiile metodologice relevante cu privire la acest model. În acest caz, este delimitat temporal la situația prezentă.

În plan secund, lucrarea realizează un inventar al instrumentarului politic și strategic al instituțiilor europene prin care acestea cooperează cu organizații regionale, dincolo de ceea ce este cunoscut despre cooperarea externă a UE cu diferite state. Instituțiile Uniunii Europene au un rol semnificativ în dezvoltarea, sprijinirea și finanțarea proceselor de integrare regională din plan global în diferite dimensiuni. Capitolul al treilea acoperă această parte, fără a-și propune a fi un demers exhaustiv, ci doar exploratoriu, în urma căruia să poată fi

evidențiate rolurile instituțiilor europene în legitimarea unor aranjamente regionale.

Mai mult, complementar sistemului de măsurare folosit în cercetare, lucrarea își propune să cartografieze nu doar intensitatea cooperării cu diferite aranjamente regionale, ci să creeze și o evidență a acestora. În cazul unor organizații regionale, este evidentă cooperarea și larg studiată (de exemplu, cu ASEAN). Însă cazul altora, însă, aceasta rămâne la nivel tehnic, destul de puțin cunoscută și limitată, deși sunt folosite resurse europene pentru dezvoltarea acestor organizații. Aceasta este mai degrabă o contribuție relevantă din perspectiva de *policy*.

Există și câteva experiențe personale cu acest domeniu care au sprijinit motivația cercetării în ultimii trei ani, plecând de la oportunitatea de la aprofundarea cunoștințelor în acest domeniu și de structurare a acestora în jurul unor ipoteze și întrebări de cercetare. A spune că experiențele personale nu au influențat alegerea temei ar fi incorect. Ca narator, am avut ocazia de a contribui la dezvoltarea unei agende comune de acțiune în relațiile interregionale dintre două organizații într-un domeniu specific de cooperare, fiind o ocazie de descoperire nu doar a procesului formării agendei de cooperare, dar și a modului în care este aprobată și operaționalizată. Mai mult există și o experiență a negocierii introducerii unor repere specifice în cazul unor abordări diferite pentru diferite regiuni a unor elemente specifice unui acord internațional. Așadar, procesul de alegere a temei și delimitare a ariei de cercetare are această influență intrinsecă experienței autorului.

MOTIVAȚIA CERCETĂRII TEMEI

Motivația cercetării temei se bazează pe creșterea relevanței dimensiunii regionale în relațiile internaționale, fie că vorbim de implicațiile sale economice, politice, strategice,

tehnice, de reglementare sau securitate. Aranjamentele regionale au un rol din ce în ce mai vizibil în structura sistemului internațional, dând naștere unor provocări pentru o mai bună înțelegere a modului în care acestea interacționează formal și informal.

Emergența acestor aranjamente nu este un proces nou, însă consolidarea acestora în mod susținut este vizibilă, mai ales într-o lume multipolară. În al doilea rând, este o temă relevantă nu doar din punct de vedere academic, ci și la nivel de *policy*, în particular la nivelul Uniunii Europene, însă cu implicații și asupra dinamicilor de la nivelul statelor membre ale UE și, desigur, cu partenerii externi.

Adițional, organizațiile de cooperare și integrare regională reflectă tot mai mult caracteristicile comune ale statelor membre, cu implicații asupra modului în care se pot desfășura diferite activități în acele regiuni, în particular prin contribuția măsurilor de standardizare și armonizare în diferite domenii.

Nu în ultimul rând, tot din partea de *policy*, motivația cercetării este sprijinită de evoluțiile la nivelul construcției politicii externe ale Uniunii Europene față de anumite regiuni, cu o importanță crescândă acordată proceselor de integrare regionale. Lucrarea vine astfel cu o contribuție practică asupra analizării și evaluării nivelului de cooperare între UE și celelalte organizații regionale în perspectivă comparată.

SCOPUL CERCETĂRII ȘI OBIECTIVELE DE CERCETARE

Scopul cercetării este de a înțelege rolul pe care regiunile, prin organizațiile regionale, îl au în relațiile externe în Uniunea Europeană, de a explora raporturile instituționale dintre UE și acestea, și de dezvoltarea unui cadru care să permită analiza comparativă a asimetriilor în cooperarea dintre UE și celelalte aranjamente regionale.

Acesta este urmărit plecând de la o interpretare a organizațiilor regionale ca societăți internaționale sub-globale, centrându-se pe înțelegerea modului în care sunt construite relațiile UE cu alte organizații de cooperare și integrare regională. Pe baza contribuțiilor acestui prim demers care explorează și explică cooperarea dintre UE și celelalte organizații regionale, este realizat construit un sistem de indicatori care permite, cantitativ, măsurarea asimetriilor între diferite diade de cooperare interregională.

Obiectivele de cercetare includ:

1. Identificarea contribuțiilor teoretice care permit înțelegerea organizațiilor regionale și a relațiilor interregionale în profunzime.
2. Analizarea documentelor programatice ale UE și ale altor surse primare pentru a identifica rolul organizațiilor regionale în arhitectura relațiilor de cooperare internațională ale instituțiilor UE și ale UE.
3. Construirea unui model-cadru cuprinzător de măsurare a asimetriilor în relațiile interregionale ale UE, testarea acestuia, extragerea și explicarea rezultatelor, incluzând în proces colectarea datelor și dezvoltare bazei de date relevante.

IPOTEZE ȘI ÎNTREBĂRI DE CERCETARE

Corespunzând scopului amintit, întrebarea de cercetare principală a acestei teze este **cum sunt dezvoltate asimetriile dintre relațiile Uniunii Europene cu alte organizații de integrare regională**. Prin dezvoltare se înțelege construirea acestor relații externe ale Uniunii Europene. În categoria organizațiilor de integrare regională sunt introduse organizații și structuri regionale care au prezente dimensiuni integraționiste, fie că vorbim de organizații care își propun integrarea în mod similar Uniunii Europene, cum este cazul unor orga-

nizații din Africa, cât și organizații care urmăresc integrarea la nivel sectorial. Sunt caracterizate de dimensiunea regională a acestor, indiferent că unele urmăresc obiective de integrare supranațională, iar altele doar la nivel interguvernamental. Prin urmare, în extenso, întrebarea poate fi reformulată în felul următor:

Cum sunt construite asimetriile dintre relațiile Uniunii Europene cu alte organizații și structuri de cooperare și integrare regională, în contextul relațiilor externe ale Uniunii Europene?

Scopul este de a vedea modul în care sunt construite relațiile externe ale UE cu alte organizații regionale și de a identifica asimetriile existente la nivelul acestei cooperări. Sunt două elemente distincte în acest demers. Primul urmărește **relațiile cu regiuni și organizații regionale în arhitectura instituțională a Uniunii**, în timp ce al doilea identifică **asimetriile în cooperarea interregională**. Avantajul principal al unui demers care urmărește un scop larg este că oferă o imagine cuprinzătoare asupra rolului regiunilor în politica externă a Uniunii Europene prin prisma relațiilor cu organizații regionale. Structurarea lucrării urmează aceste două dimensiuni interconectate.

Operațional, o serie de întrebări secundare de cercetare sunt dezvoltate:

1. Cum este încadrată cooperarea cu organizațiile regionale în politică externă a Uniunii Europene?
2. Pot fi identificate modele ale cooperării Uniunii Europene cu alte organizații și aranjamente regionale?
- 2'. Care sunt factorii principali care explică nivelul de cooperare între UE și alte organizații și aranjamente regionale, în baza acestor modele?
3. Care sunt principalele instrumente politice și instituționale prin care UE legitimează sau delegitimează diferite

proiecte de cooperare și/sau integrare regională ca actori pe plan global?

Următoarele ipoteze corespunzătoare întrebărilor de cercetare sunt testate în cadrul lucrării pentru a susține atingerea obiectivelor:

I1. Organizațiile regionale au un rol definit în arhitectura de politică externă a Uniunii Europene, instituționalizat printr-un istoric al cooperării formale (exemplificat de acordurilor internaționale și proiectelor de cooperare biregională și interregională).

I2. Mai multe modele de cooperare pot fi identificate în baza asimetriilor existente în cooperarea UE cu diferite organizații regionale în Africa, Asia și America, asimetrii descrise printr-o serie de variabile.

I3. Ca factor de consolidare a relațiilor interregionale, Uniunea Europeană folosește o serie de instituții și norme formale și informale pentru legitimarea sau delegitimarea unor organizații și aranjamente regionale pe plan global.

Pentru prima ipoteză, abordarea de cercetare se bazează pe un demers exploratoriu pentru a analiza rolul organizațiilor regionale nu doar în cadrul strategiilor de politică externă ale Uniunii Europene, dar și în cooperarea între instituții ale Uniunii cu regiuni, organizații regionale și instituții ale acestor organizații. Metode de cercetare calitative sunt folosite, în principal analiza documentelor oficiale, mergând astfel către sursele primare. Se concentrează pe rolul agentului, în acest caz Uniunea Europeană și instituțiile sale, în construirea cooperării cu organizații regionale. Demersurile pentru dezvoltarea acestei etape coincid cu o parte a colectării datelor necesare pentru a testa ipotezele I2 și I3 și de a răspunde întrebărilor asociate.

Pentru a testa ipoteza a doua, I2, abordarea urmărită este una cantitativă. Totodată, sunt folosite metode preponderent cantitative. Modele de cooperare sunt identificate în baza unor

asimetrii analizate prin construcția unui sistem de indicatori ai cooperării interregionale. Colectarea datelor, dezvoltarea sistemului de indicatorilor și analiza cantitativă a datelor susțin această abordare. Ulterior, rezultatele obținute sunt interpretate. Perspectiva este una structurală asupra relațiilor interregionale stabilite de UE. Dacă în proiectul inițial al cercetării era urmărită o abordare comparativă asupra acestora, numărului de cazuri și varietatea lor au contribuit la tranziția către dezvoltarea unui sistem de indicatori care să captureze asimetriile în cooperarea cu diferite entități, precum și modelele rezultate.

Ipoteza a treia, I3, este verificată printr-un studiu de caz asupra organizațiilor regionale care nu există în relațiile externe ale Uniunii Europene. Acesta este dezvoltat plecând de la rezultatele sistematizării asimetriilor identificate și urmărind câteva elemente pe baza unui studiu de caz al unei organizații regionale: care sunt factorii care fac diferența între organizațiile cu care există legături și cele inexistente (vectori de legitimare), de ce nu există aceste relații cu organizațiile/aranjamentele/structurile respective și care sunt diferențele principale față de cele din modelul următor în baza sistemului de indicatori folosit. În acest caz, este folosit un mix de metode calitative și cantitative, plecând de la un studiu de caz și de la o serie de perspective teoretice asupra relațiilor UE cu studiu de caz în discuție.

CONTRIBUȚIA CERCETĂRII

Cercetarea își propune să contribuie la dezvoltarea cunoașterii în privința relațiilor interregionale ale Uniunii Europene, pe baza unor demersuri în principal empirice.

Această arie a relațiilor externe ale Uniunii este puțin studiată, reprezintă o agendă emergentă de cercetare și este impulsionată de evoluțiile din domeniu. Este sprijinită de

introducerea în documentele strategice ale Uniunii Europene care ghidează acțiunea externă conceptul de „ordini regionale cooperative”, dar și de acțiunile interregionale desfășurate până acum.

Sunt două dimensiuni ale contribuțiilor acestei cercetări. Prima, teoretică, oferă o imagine cuprinzătoare asupra rolului regiunilor și organizațiilor regionale în politica externă a Uniunii Europene. Într-o arie de studiu în care relațiile cu state variate sunt prioritizate în analiză, folosirea dimensiunii regionale, a proceselor de integrare și cooperare regională extra-europeană, oferă noi perspective.

A doua contribuție, practică, ține de crearea unui instrument prin care pot fi observate asimetriile și diferitele modele de organizații cu care UE întreține relații în plan interregional. Punctul de plecare al ideii care a stat la baza programului doctoral era dat de o serie de relații dintre UE și organizații regionale din afara Europei (Liga Statelor Arabe, Uniunea Africană, ASEAN, etc.). Stabilirea însă a unor cazuri limitate, eventual prin apel la studii de caz, inclusiv studii de caz comparative, limitează profunzimea și varietatea formulilor de cooperare. Mai mult, ar fi fost încă din momentul planificării un demers eurocentrist din perspectiva urmăririi în mod specific a regiunilor care se pliază cel mai mult pe modelul european în privința organizării internaționale. În schimb, cercetarea aceasta își propune să includă întreg universul organizațiilor regionale semnificative de la nivelul politicii internaționale și să ofere o grilă de analiză care să sprijine observarea și încadrarea relațiilor stabilite de UE cu acestea într-un mod structurat și cuprinzător. Contribuții similare sunt făcute la nivel regiunilor în raport cu statele, propunerea este centrată pe Uniunea Europeană în raport cu relațiile stabilite cu organizațiile regionale.

De ce contează?

Însemnătatea acestei teze vine din prisma analizei axate pe regiuni. Structurile regionale, ale căror rol este amintit în capitolul în care este analizată literatura de specialitate, reunesc atât forțele de regionalizare și integrare regională de la nivel inferior – state și alți actori, cât și pe cele ce țin de aplicarea unui script global în plan regional, ținând cont de capacitățile și particularitățile fiecărei regiuni.

Importanța regiunilor nu este o noutate în istoria relațiilor internaționale, dar numeroase probleme ale secolului al XXI-lea nu pot fi soluționate la nivel statal sau doar prin intervenții la nivel internațional global. Vedem cum până la momentul scrierii tezei, 2021, nu există o înțelegere globală privind guvernarea spațiului cibernetic și a implicațiilor sociale, politice și economice pe care le aduce. UE, China, SUA, Federația Rusă au propriile modele pe care le dezvoltă, folosesc și chiar exportă; alte grupări, recunoscând că se află în dezavantajeze, încearcă să își facă cunoscute preferințele, cum este cazul Africii. Este doar un exemplu pentru a arăta cum organizarea regională impune norme, modele valorice, economice, sociale și politice, acționând uneori ca un factor de presiune și solidaritate față de membri. Între aceste modele de guvernare regională, adesea operaționalizate prin competențele atribuite organizațiilor regionale, se stabilesc legături. Cât de solide și variate sunt acestea este contribuția inițiativă a acestei lucrări.

Aplicații practice

Cercetarea realizată își propune să vină și cu o contribuție practică. Penultimul capitol oferă un model de analiză a relațiilor interregionale ale Uniunii Europene. Este creat un sistem de indicatori bazat pe 5 subcomponente care surprinde